F A G O N

REGI A SANCTIORIBUS CONSILIIS, ET ARCHIATRORUM COMITI.

1500

RESTITUTUS per te antiquo ſplendori ſuo ſaluberrimus Ordo Medicorum, Archiatrorum Princeps clariſſime, *jampridem grati animi erga te ſui ſenſum tibi ſignificare palàm, & aliquo illuſtri monumento veluti conſecrare geſtiebat. Ex quo ad iſtum dignitatis gradum aſcendiſti, quò te non ambitio nec augendæ rei cupiditas evexit, ſed nota Principi fides, probitas, & in arte medendi ſingularis peritia; ex illo non deſiiſti novis in dies nos cumulare beneficiis. Nec illa importunis ſollicitantium efflagitationibus à te quaſi per vim extorta ſunt. Tuo in nos amore impulſus & naturali propenſione benefaciendi, præcurriſti preces noſtras, atque etiam vota ſuperaſti. Totâ mentis attentione arrectus & invigilans tuendæ illi valetudini, unde pendet Regni tranquillitas, populorum ſalus, Regiæ majeſtatis honos, ipſius etiam quodammodo Religionis incolumitas, convertis nonnunquam oculos ex mediâ Aulâ ad noſtram Medicinæ Scholam, tuæ incunabula gloriæ, & primum quaſi Theatrum, ubi ſe quondam tantâ cum laude exeruit tua ingenii vis, & in omni genere præclara eruditio. Putas hunc eſſe fructum novæ dignitatis tuæ jucundiſſimum, ut publicæ utilitati conſulendo, nobis etiam prodeſſe poſſis: neque enim tam impenſè faveres Ordini noſtro, niſi id in publicum bonum cederet. Non times, ut ferè fit, ne fortunæ tuæ detrahatur, quod noſtræ adjeceris, & in nos per te derivata Regis benignitas, in te ipſum minus abundè fluat. Nullam autem à nobis tanti beneficii mercedem aliam exigis, quam ut novâ inter nos laboris æmulatione Schola noſtra fiat in dies illuſtrior. En prodit in lucem tuis auſpiciis ejuſmodi vir, qui & opinioni de nobis tuæ & publicæ expectationi reſpondeat. Tuis ille præceptis & magiſtrâ manu formatus ad eam partem Medicinæ, quæ poteſtates herbarum docet, jampridem implevit Europam famâ ſui nominis, dignus tali Magiſtro diſcipulus. A nobis idem uſum medendi edoctus, Scholas quoque noſtras, ut ſperamus, non mediocriter illuſtrabit. Certè habebis hunc & teſtem privati laboris noſtri ad fingendos, quales poſtulas, illuſtres Medicos; & obſidem noſtræ omnium, quotquot ſumus, erga te ſingularis obſervantiæ & venerationis.*

FACULTAS MEDICA PARISIENSIS.

QUÆSTIO MEDICA,

Quodlibetariis diſputationibus, manè diſcutienda in Scholis Medicorum, die Martis vigeſimâ-nonâ Novembris.

M. ANDREA ENGUEHARD, Doctore Medico, Profeſſore Regio, Præſide.

An ab exlege ſanguinis circuitu, morbi?

VITALEM eſſe fundum in ſanguinis circuitu vox eſt naturæ, nunc omnium medicorum: mirum, quòd ipſam non auſcultarint veteres tot præjudiciis provocati. Quàm antiqua partium conſenſio, tàm nota liquoris ex aliis in alias deerrantis motio: qui multùm ſudant, parum mingunt; qui multùm mingunt parum dejiciunt. Ut à parte in partem itio ſeri hactenus cognita, ſic ſanguinis qui vel erumpit per nares interceptis uteri viis, vel in reliquas partes incurrit. Nec minor eſt à ſummis ad ima commeatus humorum; ii è capite fluunt in nares, oculos, aures, gulam, fauces, ſpinalem medullam, & ſanguinem: unde ſi nares intumuerint & repleantur muco, is non eſt avertendus, ne aliô feratur magis nociturus. Deſultoria tot fluxionum indoles antiquis viſa eſt, creditus proindè mobilis quoquoverſum ſanguis, à quo ſecretione fiunt. Morborum quoque judicationes, ſive foris intro, ſive intro foras contingant, mutuum vaſorum externorum cum internis, internorum cum externis commercium demonſtrant. Quin & ſpirituum, ſanguiniſque ductus inter ſe communicant: ſic febribus accidit tremor qui delirio ſolvitur: pariter convulſio quæ diarrhæâ, perirrhæâ, menſtruorum fluxu deſinit. Omnia igitur eſſe in corpore conſentientia, conſpirationem unam, confluxum unum; par vaſorum duplex in digitos vergentium ab alis, in alas à digitis; faciendas juxta hanc ſeriem inciſiones vaſorum priſca notavit ætas: hæc & ſuis & alienis experimentis erudita ſanguinis circuitum, proſperæ cùm æquus eſt, adverſæ cùm exlex, valetudinis authorem oſtendit.

SANGUIS pretioſus eſt latex, mixtis æquabiliter partibus conſtans cruore & ſero, leni tepore perfuſus, diditu facilis, corpus rorans univerſum, nec aliter ac fluvius moletrinam ad agendum impellens. Eo movente vivit homo, non movente moritur. Suæ tamen ſanguini ſunt motus leges, quas ultrà citràque vitæ muniis officit. Certus eſſe debet liquori commenſus molis cum alveo quem decurrit, virtutis cum corpore quod ciet. Machinæ in hydraulicis expeditè moventur aquarum modo, deminutionibus torpent, auctibus obruuntur: pariter pars quæque corporis viret modico floridi ſanguinis rivo, ſub incremento gemit, aret decremento. An igitur ſit æquum vaſis & partibus circumacti ſanguinis libramen, an iniquum, non parvi refert; nec minoris quoque, an ſincerus ſit, lutoſuſve ſanguis; tot ſordet recrementis quot incerniculis nitet? hæc deſunt officio, illa ſuperſunt nocumento, ſanguinem conſpurcant, circuitui vel addunt ſtimulos præ tenuitate, vel frænos injiciunt præ lentore. Ut incitatur tardaturve ſanguinis motus peregrinis ſuccis, ſic ſiſtitur obicibus objectis, ſeu intus nati hæreant vaſis, ſeu adveniant extrinſecus illati. Iis retorquetur ſanguis in vicinas diſſitaſve partes, vel inibi moratur, aquæ deſidis inſtar vitium capit, conglaciat, putredinem, ſphacelum, ac mortem accerſit. Itaque pauciores ne credas ægrotationis quam violati circuitûs ſanguinis modos, qui ut partium quas afficiunt, diverſitate diſſimiles inter ſe ſinguli, ſic cauſarum à quibus procedunt; convenientiâ ſimiles ſæpenumerò univerſi reperiuntur.

CORPUS humanum ſanguine intus agitante tot functionibus negotioſum eſt, quot partibus ſolidis inſtructum. Quod in his vitium, morbus: quod in illis, ſymptoma: quod in ſanguine, cauſa morbi nuncupatur. Ut areſcit planta ſucci defectu, fruticat immodicè, ſudatve luxuriâ; ſic ſanguinis penuriâ marceſcit corpus, fit habitius exuperantiâ, nec citra diſcrimen athleticum & varias ejus exundationes intus & extus experitur. Morborum penè omnium ſementem facit ſanguis ubi fluit lutulentus; partibus æquè nocet, crudis aut aduſtis fætus purgamentis: frigidos pigrior, calidos citior affectus parit. Nil cernere eſt in corpore tam ſtupendum, tophos, calculos, verminoſum genus, miliiformes, friabiles, arenoſos, pingues, alioſve ſudores, quod non ferat ſanguis inquinatus. Similis cænoſo flumini obices ſibi ipſe objicit, à ſuo ceſſat aut deflectit curſu, & partes fluxionibus tentat; prohibitus ne ſolemnes relegat vias ob incidentes, comprimentes, ſtipantes, contundenteſve cauſas, tumores facit. Tepens ſanguinis æquabiliter labentis aura ſeu iniquitate ſpatii, ſeu pabuli vitio, ſeu ſpiramenti obſtructione, fæni madentis inſtar incaleſcit, offuſam ſibi caliginem tenuat in vapores & fumos quos circumfert ſecum haud innocenter; igneſcit demùm & febrem gignit, calorem præter naturam dicas aut fermentationem; perinde eſt. Febris totius ſemper naſcitur corporis pœna, raró meri ſanguinis, vulgò partis alicujus ſcelus. Synochus rariſſima, frequens continua aut intermittens; univerſam utraque intemperiem accerſit privatæ aſſeclam. Utraque criſi finitur vix uſquam ſecurâ, ni alvi dejectione contingat.

MORBUS non unius quam tenet partis offenſâ circumſcribitur, longè latèque ſævit ſymptomatum ut tyrannus ſatellitum catervâ ſeptus, & miras corpori mutationes affert. Nunc ſuam exuit formam & induit novam veluti redivivus, ſic fluor albus in colicum dolorem, nephritidem, aut arthritidem, furor in dyſenteriam, dyſenteria in ſtanguriam, fiſtulam aut abſceſſum, pleuritis in peripneumoniam abit; Dealcis uxoris fletus deſinebat in riſum, garrulitas in ſilentium. Nunc ſuperſtes manet, alium tamen accerſit affectum quaſi fæcundus, ſic morbus lateralis alvi profluvium, epilepſiam melancholia, bubo febrem, febris convulſionem producit, aut ſitim immodicam; Philiſcus tertiâ die ſitibundus evaſit. Nunc fertque refertque pedem repetens locum ex quo deceſſit; ſic eryſipelas & puſtulæ ex imo ad cutem enata recurrunt, ſic morbus articularis in inteſtini dolorem, hic in illum viciſſim vertitur; Lariſſæ Calvus doluit femore, quo quieto deliravit. Quin & alter alteri ſuccedit ſolatio, ſic ophthalmiæ aut ſurditati alvi profluvium, contumaci alvi profluvio ſpontanea vomitio, atrabilariis, aut phreneticis hæmorrhoides, ſplenicis dyſenteria. Quorſum mutatæ tot affectuum vices? Sanguis per cuncta meabilis ſuas in morbis volvit quoquoverſum ſordes, ſingulis æquè partibus infenſus, hanc illamve lædit interruptis anguſto tranſitu viis, expeditis læſam relinquere pernix, mox alibi nociturus. His ſymptomatum converſionibus victa ſe prodit, victrixve natura, prout ſervantur aut violantur circuitûs leges; hoc ſanguis non ſecus ac æſtu mare ſuas deſpumat fæces, abigit in oras corporis ac excludit, aut reſorbet eaſdem, ac in penetralia tranſmittit. Sic indocta præſtat natura quod opus eſt, & morborum dicitur medicatrix: aut ſolito impar muneri deeſt & ſymptomatum tyrannidi ſuccumbit.

QUISQUIS igitur aptè mederi cupit penitiùs inſpiciat in corporis moletrinam: hanc commetiatur cum ſanguine movente; functionum integritas juſtæ ſit utriuſque ad ſe invicem proportionis menſura. Hanc excedit habitus corpulentior, ad opus pigrior, vaſis tumentior, ſtatim ideo vacuatione ſolvendus: deficit ab eâ macilentior in dies, languidior in penſo, vaſis flaccidior, propterea pabulatione reficiendus. Nec minus diſtat ab æquilibrio corpus excrementis grave; illis quantùm ſpatii demitur ſanguini, tantùm additur vel impetûs quô ruat in partes, vel impedimenti ne radiet in ipſas, & vitalem auram diffundat. Impurum corpus eundem ac ſucculentius, aut exhauſtum mentitur debilitatis ſenſum, eandem curationem non expoſcit: ut luxurianti ſanguini medetur venæ ſectio, ſic impuritati purgatio; ex qualibet ſede vitioſos exigit humores, quos in primâ ſtagnantes non raró feliciter educit, vel acutorum initio, turgentes infringit, in partem aliquam illabentes revellit: nempè non ex rivulis, ſed ex fonte ipſo exhaurienda mali ſcaturigo, cui niſi ſit ante proſpectum, vix cæteris dein arte ſuccurri poteſt. Quamobrem cum mutuo partium & ſanguinis concentu floreat corporis ſtatus, ubi turbatur, explorandum eſt ad ejus inſtaurationem, unde natus ſit diſſenſus. Ex vitiis ſanguinis morbi, ex morbis ducuntur remedia, nuſquam magis accommodata quàm cùm tranſverſos corrigunt circumducti ſanguinis motus.

Ergo ab exlege ſanguinis circuitu, morbi.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Nicolaus Bailly. M. Joannes Daval. M. Claudius Quiquebeuf. M. Bertinus Simon Dieuxivoye. M. Joannes Boudin. M. Guido Eraſmus Emmerez. M. Claudius Guerin, rei herbariæ Profeſſor. M. Carolus le Long. M. Ludovicus Morin.

Proponebat Pariſiis JOSEPHUS PITTON TOURNEFORT, Aquiſextienſis è Galloprovinciâ, Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1695.